

IZOBRAŽEVANJE STAREJŠIH ZA BOLJŠE

VSAKDANJE ŽIVLJENJE

Irena Koželj Levičnik

irena.levicnik@amis.net

Zveza društev upokojencev Slovenije

V imenu Zveze društev upokojencev Slovenije se zahvaljujem za povabilo. Prvikrat sodelujemo na prireditvi v okviru Tedna vse življenjskega učenja, zato mi prosim dovolite, da na kratko predstavim naše dosedanje delovanje na izobraževalnem področju.

ZDUS je krovna organizacija 496 društev upokojencev in nekaterih specializiranih društev upokojencev z različnih poklicnih področij. Ima 233.493 članov, ima status organizacije, ki deluje v javnem interesu, torej za vse starejše v naši državi. Programi dela društev in zveze so zelo različni, izobraževalna dejavnost je le ena izmed mnogih. Vsako leto zberemo podatke o dejavnosti društev v preteklem letu, navedeni podatki o izobraževalni dejavnosti ZDUS so za leto 2008¹.

Iz podatkov o izobraževalni dejavnosti v društvih lahko razberemo naslednje:

- vsebina izobraževanja izhaja iz potreb in zanimanja članstva v posameznem društvu, obseg izobraževalne dejavnosti pa mnogokrat od kadrovskih in prostorskih pogojev, zato je od društva do društva različna,
- društva so organizirala izobraževalno dejavnost samostojno, čestokrat v sodelovanju z drugimi društvi, centri za socialno delo, zdravstvenimi domovi, šolami itd.,
- organizatorji in izvajalci izobraževanja so opravili svoje delo prostovoljno, brez nagrad ali plačila.

---

¹ Rezultati ankete so objavljeni v brošuri: SKUPAJ LAHKO NAREDIMO VEČ ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA STAREJŠIH. Izdajatelj: Zveza društev upokojencev Slovenije, 1500 izvodov, Leto izdaje 2001.

13. andragoški kolokvij:
Izobraževanje starejših odraslih v letu ustvarjalnosti in inovativnosti

- društva imajo zelo različne prostorske pogoje za izvajanje izobraževalne dejavnosti, v glavnem »gostujejo« v šolah, prostorih krajevnih skupnosti, v gasilskih domovih,
- 198 društev (40%) je organiziralo 848 izobraževalnih dogodkov, na katerih je sodelovalo 19.589 udeležencev. Šlo je za krajše cikle srečanj, katerih vsebina je bila raznolika: zdravstvene vsebine so bile najpogostejše, slede kulturne, socialno-ekonomske, psihološke, širše družbene in prosto časne teme,
- organizirala so tudi 1407 predavanj, ki se jih je udeležilo 21.491 udeležencev,
- DU vedno pogosteje uvajajo v svoje delo informativno dejavnost. Pisne stike s članstvom vzpostavljajo v 397 društvih, posebna glasila izdajajo v 48 društvih; računalnik uporabljajo v 227 društvih.

ZDUS je doslej podpirala izobraževalno dejavnost v društvih na različne načine: festival za 3. življenjsko obdobje, srečanja s predstavniki društev in izobraževanje v okviru raznih projektov.

To dejavnost v zadnjih letih krepimo ker smo prepričani, da bo le-ta glede na sklepe Madridske konference o staranju imela še pomembnejšo vlogo kot doslej.

Če je bila v preteklem desetletju glavna paradigma o življenju starejših ta, da je dajala prednost življenju starejših v domovih za starejše, **je danes v ospredju paradigma, da naj starejši ljudje živijo v svojem dosedanem domu kolikor je le mogoče dalj časa.**

To pa postavlja pred družbo in tudi pred nas nove naloge, tudi na področju izobraževanja. Prepričani smo, da je to izredno zahteven preobrat in terja zelo kompleksen in premišljen pristop k programiranju in izvajanju te nove naloge. Zavedali smo se zahtevnosti naloge in odgovornosti le-te, zato smo bili prepričani, da moramo zbrati nekaj osnovnih podatkov o tem kako starejši ljudje žive, kaj si žele o svojem nadaljnjem življenju. Pred leti smo izvedli raziskavo na vzorcu 10.000 anketirancev z namenom, da bi se dokopali do podatkov, ki bi bili osnova za naše nadaljnje delovanje tudi na področju izobraževalne dejavnosti. Navedla bom le nekatere podatke, za katere menim, da so relevantni tudi za našo izobraževalno dejavnost:

- potrdili so se že znani podatki o številu prebivalstva, starega nad 65 let (cca. 18%), pa tudi podatek, da je med njimi 14,9%, starih nad 80 let,

13. andragoški kolokvij:

Izobraževanje starejših odraslih v letu ustvarjalnosti in inovativnosti

- da živi v enočlanskem gospodinjstvu 31,8% vseh in v dvočlanskem gospodinjstvu 44,35% in le 18,15% v razširjeni družini,
- da ima od vseh anketiranih nedokončano ali dokončano osnovno šolo 43,8%, poklicno ali srednjo šolo 44,7% in višjo ali visoko šolo 9,9%,
- da je 82% anketiranih lastnikov stanovanj v več stanovanjskih zgradbah.

Kar pomisliti ne smemo, koliko nalog, opravil, ki se sicer delijo na vse družinske člane v razširjenih družinah, mora opraviti zdaj ena oz. dve osebi. Če dodamo še premislek o tem, kaj in koliko so se razmere na tehničnem, komunikacijskem, finančnem in drugih področjih spremenile, uvidimo, da jim je zelo potrebna pomoč v obliki informacij in izobraževanja.

In kako smo se in se še bomo odzivali na vse doslej povedano?

1. Aktivno smo sodelovali pri obravnavi Strategije razvoja na področju starejših, pri obravnavi akcijskega načrta dejavnosti na vseh področjih, ki zadevajo starejše in pravkar obravnavamo poročilo o izvajanju strategije in akcijskega načrta.
2. Dosledno podpiramo in bomo podpirali samostojnost, iniciativnost društev na različne načine, tudi z organiziranjem izobraževanja za vodstva društev oz. organizatorje izobraževalne dejavnosti v DU. V ta namen smo v zadnjem letu ustanovili delovno komisijo za izobraževanje in informiranje, ki bo koordinirala izobraževalno dejavnost v društvih, jim posredovala razna domača in mednarodna gradiva in objavljala primere dobre in uspešne prakse. S tem namenom se tudi vključujemo v akcije v okviru Tedna vse življenjskega izobraževanja.
3. V program vsakoletnega programa Festivala za tretje življenjsko obdobje vključujemo in bomo tudi v bodoče vključevali programe, ki predstavljajo iniciative, informacije, gradiva tudi za izobraževalno dejavnost npr. okrogle mize (lani 16), predavanja (lani 26), razstave, (lani 82 razstavljavcev), predstavitev knjižnih novosti, da kulturnega programa, ki je odraz pristne kulturne dejavnosti v društvih, ne omenjam. Vsakoletni zbornik festivala je koristno gradivo za delo društev tudi na izobraževalnem področju.
4. Da bi bil stik z društvu reden, smo začeli izdajati glasilo zdUs PLUS v nakladi 5000 izvodov. Dobivajo ga vsa društva, vse pokrajinske zveze, v njih pa so aktualne vsebine za delo društev tudi na področju

izobraževanja. Izkazalo se je, da so zelo zaželeno branje primeri dobre prakse.

5. Odprli smo spletno stran, ki je v začetni fazi, vendar so na voljo številne informacije, ki so lahko zelo koristne za delo društev. Društvom širimo obzorje tudi z objavljanjem informacij o naših partnerjih v tujini in njihovem delu. To pa je tudi lahko pobuda za njihovo delo.
6. V letih 2007/08 smo sodelovali v mednarodnem projektu LENA iz programa Grundtvig II. Cilj projekta je bil, da vsak partner izdelava po en program za izobraževanje starejših z vsem potrebnim instrumentarijem. Mi smo izdelali program na temo »Zdravi, čili in varni«. Vseh šest programov, ki so bili izdelani in preizkušeni je objavljenih v knjigi in na CD. V letošnjem letu jih bomo začeli izvajati v tistih društvih, ki bodo izkazala interes za to in bodo izpolnjevala potrebne pogoje za izvedbo.
7. Letos smo se prijavi in bili sprejeti v izobraževalni projekt iz programa Grundtvig II, katerega cilj je izdelati program izobraževanja za tiste sodelavce v društvih, ki pripravljajo in izvajajo izobraževalno dejavnost v društvih upokoencev. Naš del projekta je izdelan, zdaj sledi faza preizkušanja in predstavitve ostalim partnerjem v projektu.
8. Nadaljevali bomo z izobraževanje koordinatorjev, ki sodelujejo v projektu »Starejši za starejše« in izobraževanjem prostovoljcev, ki izvajajo projekt (1580).
9. Na festival za 3. življenjsko obdobje se že intenzivno pripravljamo, dogovorili smo se, da se bomo na naslednjem festivali še posebej posvetili izvorni amaterski kulturni ustvarjalnosti starejših na vseh področjih kulture.

Ob koncu prispevka naj omenim, da bi bilo treba program izobraževanja starejših za njihovo kvalitetno, dostojanstveno in zadovoljno življenje obravnavati tudi skozi prizmo ekonomske vrednosti te dejavnosti, ki mnogokrat prepreči marsikatero nezgodo, poškodovanje, ki naše zdravstvo stanejo velike denarje.